

UO'K: 378.147:349.2.001.76

Sharofjon MAMATMURODOV,
Tashkent Institute of Textile and Light Industry, independent researche
E-mail: sharof0511@mail.ru,
ORCID: 0009-0006-5034-0339

Falsafa fanlari doktori, professor, Turon Fanlar akademigi G.K.Masharipova tahriri ostida

USE AND IMPROVEMENT OF INNOVATIVE TECHNOLOGIES IN TEACHING LABOR LAW

Аннотация

The article scientifically substantiates the innovative activities used in teaching the discipline "Labor Law". Analysis of research works and literature on improving the methodology of teaching the science of labor law on the basis of innovative educational technologies, modern technologies and socio-pedagogical and methodological aspects of perfect knowledge of legal relations in the work of students and the development of professional and legal creativity indicates that it is not applied. For this purpose, the need for scientific research in the field of labor law, which cannot be scientifically substantiated and researched, is determined.

Key words: Labor law, innovation activity, innovative technologies, globalization, economic, social, political and cultural spheres, development, improvement.

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ И СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ИННОВАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ ПРИ ПРЕПОДАВАНИИ ТРУДОВОГО ПРАВА

Аннотация

В статье научно обоснована инновационная деятельность, используемая при преподавании дисциплины «Трудовое право». Анализ научно-исследовательских работ и литературы по совершенствованию методики преподавания науки трудового права на основе инновационных образовательных технологий, современных технологий и социально-педагогических и методических аспектов совершенного знания правоотношений в работе студентов и развития профессионального и юридического творчества указывает на то, что оно не применяется. С этой целью определяется необходимость научных исследований в области трудового права, которые не могут быть научно обоснованы и исследованы.

Ключевые слова: Трудовое право, инновационная деятельность, инновационные технологии, глобализация, экономико-социальная, политическая и культурная сферы, развитие, совершенствование.

“MEHNAT HUQUQI” FANINI O‘QITISHDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALARNI QO‘LLASH VA TAKOMILLASHTIRISH

Аннотация

Мақолада “mehnat huquqi” fanini o‘qitishda foydalaniladigan innovatsion faoliyat ilmiy jihatdan asoslab berildi. Tadqiqotga doir ishlar va adabiyotlar tahlili mehnat huquqi fanini innovatsion ta’lim texnologiyalari asosida o‘qitish metodikasini takomillashtirishga oid zamonaviy texnologiyalar va talaba-yoshlarni o‘z mehnat faoliyatida huquqiy munosabatlarni mukammal bilish, kasbiy-huquqiy kreativlikni rivojlantirishning ijtimoiy-pedagogik va metodologik holda to‘liq tadbir etilmaganligidan dalolat beradi. Shu maqsadda ushbu mavzuni ilmiy jihatdan asoslash va tadqiq etolmagan mehnat huquqi yo‘nalishida ilmiy izlanishlar zarurligini belgilab beradi.

Kalit so‘zlar: Mehnat huquqi, innovatsion faoliyat, innovatsion texnologiyalar, globallashtirish, iqtisodiy-ijtimoiy, siyosiy va madaniy sohalar, rivojlanish, takomillashtirish.

Kirish. Dunyoda globallashtirish sharoitida iqtisodiy-ijtimoiy, siyosiy va madaniy sohalarida bo‘layotgan o‘zgarishlar kelajakda intellektual imkoniyatlarni belgilab beruvchi va uni rivojlantirishning asosiy sharti hisoblangan ta’lim tizimidagi intellektual salohiyatning o‘shishi, sifat darajasida rivojlantirish nafaqat ta’lim samaradorligining oshishiga, shu sohada tizim takomillashuviga o‘z ta’sirini o‘tkazibgina qolmay, balki mazkur ijtimoiy tizimning barcha sohalarini o‘shishiga, bugungi kunda ta’limdagi strategik yo‘nalishlardan biri ta’lim muassasalarining innovatsion faoliyatini yanada takomillashtirishga asosiy omil sifatida ta’lim tizimini isloh qilishning zarurligi, amaliyotda ta’lim muassasalarini innovatsion jarayonlarga integratsiyasini taqozo etmoqda. Bugungi kunda amalga oshirilayotgan islohatlar tarkibida, jumladan, yoshlarning ma’naviy-axloqiy fazilatlarini shakllantirish, ta’lim jarayonidagi faolligini yuksaltirish, kasbiy faoliyat uchun zarur bilim, ko‘nima malakalar egallashini, muammolar ustida ishlashda mustaqil va ijodiy yondashuvini ta’minlovchi innovatsion tafakkurni rivojlantirishning mexanizmlarini takomillashtirish borasida ilmiy tadqiqot ishlarini amalga oshirish uzluksiz ta’lim tizimidagi dolzarb muammolardan biri hisoblanadi.

Mavzuga oid adabiyotlar tahlili. Zamonaviy fanda pedagogik innovatsiyalarni yaratish, rivojlantirish va tarqatish muammolari bilan K. Angelovski [3], VG.V.Lyamina [4], T.I.Lazdina[5] va boshqalar jamiyatning boshqa ijtimoiy institutlari bilan o‘zaro aloqada ijtimoiy institut sifatida ta’lim muammolari va o‘qituvchining innovatsion faoliyatida motivatsion texnologiyalarni o‘rganishning turli tomonlarini aniqladilar. Tadqiqotchilar I.P.Kuzmin, I.P.Smironov [6], N.N.Sabinina [7], G.K.Masharipova[8] va boshqalar umuman ta’lim standartlari va mazmunini ishlab chiqish bilan bog‘liq holda innovatsion masalalar hamda innovatsion faoliyatda pedagog-mutaxassislarining ilmiy-amaliy metodik tavsiyalariga oid ko‘p ishlarni keltirish mumkin.

«Innovatsiya» tushunchasi yangilik, yangilik, o‘zgarishni anglatadi; innovatsiya vosita va jarayon sifatida yangi narsani joriy qilishni o‘z ichiga oladi. Pedagogik jarayonga nisbatan innovatsiya deganda o‘qitish va tarbiyalashning maqsadlari, mazmuni, usullari va shakllariga yangi narsalarni kiritish, o‘qituvchi va talabaning birgalikdagi faoliyatini tashkil etish tushuniladi [9].

“O‘zbekiston Milliy ensiklopediyasi”da ko‘rsatilishicha, innovatsiya quyidagicha mazmun va tushunchalarga ega: “Innovatsiya (ingl. “innovations” – kiritilgan yangilik, xitiro: ya’ni, a) texnika va texnologiya avlodlarini almashtirishni ta’minlash uchun iqtisodiyotga sarflangan mablag‘lar; b) ilmiy-texnika yutuqlari va ilg‘or tajribalarga asoslangan texnika, texnologiya, boshqarish va mehnatni tashkil etish kabi sohalaridagi yangiliklar, shuningdek, ularning turli sohalar va faoliyat doiralarida qo‘llanishi” [10].

Ma’lum bo‘lgan narsani biroq o‘zgartirish bilan ishlatish ham ba’zan innovatsiya hisoblanadi. Innovatsiya - bu an’anaviy shart-sharoitlar, usullar, u bilan qanoatlanmaydigan va nafaqat o‘z sa’y-harakatlarini amalga oshirish mazmunining yangiligiga, balki birinchi navbatda sifat jihatidan yangi natijalarga intiladigan maxsus inson faoliyatidir. Innovatsion faoliyatda to‘plangan bilimlar, texnologiyalar va uskunalarini tijoratlashtirishga qaratilgan ilmiy, texnologik, tashkiliy, moliyaviy va tijorat faoliyatini o‘z ichiga oladi. Innovatsion faoliyat natijasida yangi yoki qo‘shimcha xizmatlar yoki yangi sifatlarga ega bo‘lgan ishlanmalar ishlab chiqiladi.

Innovatsion faoliyatni innovatsiyalarni yaratish, o‘zlashtirish, tarqatish va ulardan foydalanish faoliyati sifatida ham belgilashingiz mumkin. Pedagogikada «innovatsion faoliyat» tushunchasi biroq chuqurroq ko‘rib chiqiladi. Bu o‘qitish va ta’lim jarayonini taqqoslash va o‘rganish orqali o‘z pedagogik tajribasini tushunishga qaratilgan maqsadli pedagogik faoliyat bo‘lib, u yanada yaxshi natijalarga erishish, aniq yangi bilimlarni olish, yangi o‘qitish amaliyotini joriy etish, bu pedagogik faoliyatni rejalashtirish va amalga oshirishning ijodiy jarayoni bo‘lib, u ta’lim sifatini oshirishga qaratilgan. Bu o‘qituvchining ijodiy salohiyatini aks ettiruvchi ijtimoiy-pedagogik faoliyatdir [11].

Tadqiqot metodologiyasi. Tadqiqotda oliy ta’lim muassasalaridagi ilg‘or pedagogik tajribalarni o‘rganish, sotsiometrik metodlar (anketa, intervyu, suhbat, test); pedagogik tajriba-sinov, natijalarni matematik va statistik tahlil etish usullari, diagnostik (so‘rovlar, suhbat, so‘rovnoma, kuzatish, loyihalashtirilgan metodikalar), nazariy bilim (tahliliy-statistik, qiyosiy-taqqoslash, analogiya, modellashtirish), prognostik (ekspert baholash), mustaqil baholarni umumlashtirish kabi metodlardan foydalanilgan.

Tahlil va natijalar. Bozor munosabatlariga o‘tish davrida ustuvor hisoblangan davlat ilmiy-texnika siyosatining mohiyati respublika ichki talabini tez qondiradigan, jahon bozorida raqobatbardosh bo‘la oladigan, iqtisodiyot tarmoqlari tubdan yangilanishiga imkon beradigan ilmiy va texnologik tadqiqotlarga ko‘maklashishdan iborat. Davlat innovatsion siyosati mahalliy mahsulotlar raqobatbardoshligini oshirish, barqaror iqtisodiy o‘rni ta’minlash, aholining turmush sifati va darajasini oshirish, texnologik va ekologik xavfsizligini ta’minlash uchun innovatsion faoliyat ustuvorliklarini tan olishdan kelib chiqib shakllantiriladi va amalga oshiriladi. Davlat innovatsion siyosatining asosiy maqsadi innovatsion faoliyat uchun mahalliy mahsulotlar raqobatbardosh-ligining o‘rni, fan-texnika yutuqlaridan samarali foydalanish, ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish masalalarini hal etishni ta’minlaydigan iqtisodiy, huquqiy va tashkiliy sharoitlar yaratish hamda mamlakatning mudofaa qobiliyatini, shaxs, jamiyat va davlat xavfsizligini mustahkamlashdan iborat. Ilmiy faoliyat davlat siyosatining eng faol sohasi bo‘lib kelgan va bundan keyin ham shunday bo‘lib qoladi. Aytish joizki, ilmiy g‘oya bevosita xo‘jalik faoliyatida qo‘llanilishi mumkin emas. Shuning uchun tashkilotlar tadqiqotlarni moliyalashtirishga sekinlik bilan yondashadi, garchi unga katta ehtiyoj sezsa ham. Hozirgi sharoitda davlat biznesning ta’minlash funksiyasini, ayniqrog‘i, ilmiy bilimlar va g‘oyalar bilan ta’minlashni o‘z zimmasiga olmoqda. Bozor iqtisodiyoti sharoitida mustaqil xo‘jalik yurituvchi sub’ektlar va tadbirkorlarning tinmay izlanishi, ishlab chiqarishga oid yangiliklardan samarali foydalanishga intilishi ham shundandir. Bozor iqtisodiyotining immanent xususiyatlarini tadqiq etgan va tadbirkorlik faoliyatining innovatsiya bilan bog‘liqligini ochib bergan J.Shumpeter fikriga ko‘ra, iqtisodiy izlanishlar – o‘ziga

xos tafakkur tarzi, yangiliklarga o‘chlikni, innovatsiyani taqozo etadi [12, 180-182-bb.].

Innovatsiya – foydalanish uchun kiritilgan yangi yoki sezilarli darajada yaxshilangan mahsulot (tovar, xizmat) yoki jarayon, sotuvlarning yangicha uslubi yoki ish amaliyotidagi, ish o‘rinlarini tashkil etishdagi va tashqi aloqalarni o‘rnatishdagi yangi tashkiliy uslub hisoblanadi. “Bugungi kunda dunyoda innovatsion g‘oyasiz, ilm-fan yutuqlarisiz bironta sohaning rivojlanishi mumkin emas” [13].

O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 8 sentyabrda PF-5185-son «O‘zbekiston Respublikasida Ma’muriy islohotlar konsepsiyasini tasdiqlash to‘g‘risida»gi farmoni [1] mamlakatimizda intellektual va texnologik salohiyatni oshirishning uzoq muddatli ssenariylarida asosiy yo‘nalish – innovatsiyalarni rivojlantirish, korxonalarda innovatsion faoliyat bilan faol shug‘ullanishni rag‘batlantirish ko‘rsatib o‘tilgan. Bu iqtisodiyotning ustuvor soha va tarmoqlarini innovatsion rivojlantirish-ning yangi modellarini shakllantirish imkonini beradigan strategik milliy innovatsiya tizimini yaratish bilan bog‘liq.

Milliy innovatsiya tizimi ilm-fan, sanoat va jamiyat o‘rtasida iqtisodiyotni rivojlantirish uchun asos bo‘lib xizmat qiladi, innovatsion taraqqiyot ehtiyojlari esa ilmiy faoliyat ravnaqini belgilab beradi va rag‘batlantiradi.

Bugun O‘zbekiston Respublikasi davlat va jamiyat hayotining barcha sohalarini tubdan yangilashga qaratilgan innovatsion rivojlanish yo‘liga bormoqda. Bu bejiz emas, albatta. Chunki zamon shiddat bilan rivojlanib borayotgan hozirgi davrda yangi fikr, yangi g‘oyaga, innovatsiyaga tayangan davlat yutadi.

Shu vaqtning o‘zida yosh salohiyatli tadbirkorlar va o‘z ishini ochishga tayyor ishbilanmonlar o‘rtasida ziddiyat kuzatilmoqda. “Times” jurnali tomonidan o‘tkazilgan so‘rov natijalariga ko‘ra, 6 ta yosh britaniyaliklardan faqat bittasi kollejni bitirgandan keyin shaxsiy biznesni ochishga tayyor. Bu shuning bilan izohlanadiki, yosh britaniyaliklarning katta qismi tadbirkorlik bo‘yicha kasbiy ta’lim dasturlari haqida tasavvurga ega emas.

Ushbu maqsadda ko‘pgina yirik korxonalar (BP, Freshfields, Goldman) maktablar bilan belgilangan yo‘nalishlar bo‘yicha strategik uzoq muddatli aloqalarni shakllantirish bilan, yoshlarni ularning intilishlarida qo‘llab-quvvatlamodalar, misol uchun, Business in the Community’s Business Class. Maktablarda sinflarda rolli tadbirkorlik modellarini yaratish, ishbilanmonlik o‘yinlarini o‘tkazish, ishga joylashishning asoslarini o‘qitish bo‘yicha uchish dasturlari amalga oshirilmoqda. Xususan, Fransiya yoshlar siyosati Yoshlar, sport va ijtimoiy tashkilotlar bilan ishlash vazirligi tomonidan amalga oshirilib, unga ta’lim, madaniyat va kommunikatsiya hamda bandlik bo‘yicha tegishli vazirliklar ko‘maklashadi. Fransiyada ishsiz aholining ko‘pchiligini yoshlar tashkil etganligi bois, ushbu muammolarni hal etish maqsadida “Yangi xizmatlar, yangi ish o‘rinlari” davlat dasturi joriy qilingan. Shuningdek, yoshlarning huquqlarini himoya qilish uchun “Imkoniyatlar tengligi to‘g‘risida”gi qonun qabul qilingan bo‘lib, ushbu qonun mamlakatdagi xususiy korxonalar va tashkilotlarga yoshlarni ishga qabul qilish bo‘yicha qo‘shimcha vazifalar yuklaydi. Bundan tashqari, Fransiyada madaniyat sohasidagi davlat dasturlarini ishlab chiqish va amalga oshirish borasida ham ko‘pgina ishlar qilinmoqda. Xususan, yoshlar kinematografiyasini qo‘llab-quvvatlash, bu borada joylarda turli festivallar o‘tkazish, yoshlarni kitob mutolaasi bilan bandligini ta’minlash bo‘yicha yoshlar dasturi ishlab chiqilib, bu dastur yoshlarni to‘laqonli barkamol shaxs bo‘lib ulg‘ayishiga zamin yaratadi.

“Mehnat huquqi” fanini o‘qitishda foydalaniladigan usullarni takomillashtirishdan maqsad juda muvaffaqiyatli va yaxshi natijalarga erishadigan o‘qitish usullarini topish, tavsiflash va baholashdir. Har qanday fanini o‘qitishda foydalaniladigan usullarning maqsadi hamisha ta’limning pedagogik jarayoni bo‘lib, u bizga o‘qituvchining faoliyatini ham, o‘quvchilarning yangi bilimlarni o‘zlashtirishdagi mehnatini ham o‘z ichiga oladi.

Yillar davomida yosh avlodga huquqiy ta’lim va tarbiya berish sohasida ma’lum konsepsiyalarning, shuningdek, huquqiy

ta'limning muayyan maqsadlariga erishilgan uslubiy texnikalar tizimining shakllanishiga erishilgan. Nisbatan yosh bilim sohasining tug'ilishi - huquqni o'qitish usullaridir. Fanlar tizimini shartli ravishda tabiiy, ijtimoiy va texnik fanlarga bo'lish mumkin. Huquqiy fanlar o'ziga xos ijtimoiy fanlar toifasiga mansub bo'lganligi sababli, farovon va uyushgan jamiyatga erishish uchun huquqiy voqelikni yaxshiroq o'rganish va ularning avlodlariga ijtimoiy munosabatlarni huquqiy tartibga solish ko'nikmalarini berish haqidagi bilimlarni huquqiy fanlar qatoriga kiritish mumkin..

Mehnat huquqini o'qitish metodikasi o'z predmeti sifatida Mehnat huquqini o'qitishning uslubiy usullari, vositalari, huquqiy sohada malaka va xulq-atvorni shakllantirishga ega. Mehnat huquqi fanini o'qitish metodikasi ta'lim jarayonini takomillashtirish imkonini beradi. Hech kimga sir emaski, bugungi kunda mehnatni (ishni) muvaffaqiyatli olib borish, mamlakatning ijtimoiy hayotida faol ishtirok etish yoki oddiygina yaxshi daromad olish imkonini beradigan bilim yuridik bilimdir.

Innovatsion o'quv jarayonidagi pedagogik faoliyat mazmuni an'anaviylikdan farq qiladi. Birinchidan, faoliyatning mazmuni va texnologiyasini ishlab chiqish faoliyati murakkablashadi, chunki uning texnologik asoslari faol rivojlanadi. Bu esa o'z navbatida o'qituvchidan maxsus ko'nikma va mehnat texnikasini rivojlantirishni talab qiladi. Shu bilan birga, zamonaviy axborot texnologiyalari faoliyat darajasi, sifati va ushbu faoliyat mahsulotlariga qo'shimcha talablarni qo'yadi. Ikkinchidan, zamonaviy pedagogik jarayonning o'ziga xos xususiyati shundaki, asosiy o'rinni o'qituvchi egallagan an'anaviy ta'limdan farqli o'laroq, asosiy e'tiborni talabalarining faolligi, tanlanishi, ijodkorligiga qaratiladi. O'qituvchisining muhim vazifasi talabani o'z faoliyatida qo'llab-quvvatlashi, uning muvaffaqiyatli rivojlanishiga, paydo bo'lgan muammolarni hal qilishga va unga turli xil ma'lumotlarni o'zlashtirishga yordam berishdir. Uchinchidan, kognitiv materialni taqdim etish va tajribani uzatish usullari o'qituvchi va talabalar o'rtasidagi intensiv aloqani talab qiladi, bu zamonaviy qo'shimcha ta'limda an'anaviy ta'lim turiga qaraganda ta'lim sub'ektlari o'rtasida faolroq va qiziqarli o'zaro ta'sirlarni talab qiladi, bu erda o'qituvchi o'rtasidagi umumiy aloqa mavjud va barcha talabalar faol bo'ladi. Innovatsion faoliyatning zaruriy shartlari o'qituvchining salohiyati va xatti-harakati, uning yangilikka intilishi, zamonaviy texnologiyalarni o'rinni foydalanishida.

Innovatsion amaliyotni rivojlantirishning asosiy mexanizmi, V.V.Davidovning so'zlariga ko'ra, uni loyihalash jarayoni targ'ib qilinadi, natijada u ilmiy tadqiqotlar, prognozlash, rejalashtirish, modellashtirish, dasturlash, ijtimoiy boshqaruv bilan chambarchas bog'liq bo'lgan ijodiy faoliyat hisoblanadi. Bu nafaqat amaliyotda paydo bo'lgan narsani tasvirlash, balki nazariy qarashlar asosida ko'zlagan ishlarini amalga oshirishdan oldin mavjud bo'lmagan narsalarni yaratishi zarur. Uning rivojlanishini talab qiladigan har qanday aniq amaliyotni tasvirlash murakkab nazariy vazifadir, deb ta'kidlaydi [13, 240 b.].

Oliy ta'lim muassasalarida mehnat huquqi yoki boshqa huquqiy fanlarni o'qitish uchun o'qituvchilar o'qitish usullarining keng tarqalgan ma'ruza va seminar shakllaridan foydalanadilar.

Faoliyat atrofdagi voqelikning faol o'zgarishi sifatida o'zining asosiy elementlariga ega: motivlar, maqsadlar - natijalar, harakatlar, shartlar, vositalar. Inson xususiyatlarining rivojlanishida hal qiluvchi rol o'ynagan inson faoliyatining asosiy turi mehnatdir. Har bir yoshning o'ziga xos etakchi faoliyat turi mavjud (bolalar - o'yin, maktab o'quvchilari - o'rganish, kattalar - kasbiy mehnat). O'qituvchining o'quvchiga maqsad qo'yish, faoliyatni rejalashtirish, tashkil etish va tartibga solish, o'z-o'zini tahlil qilish va faoliyat natijalarini baholashga ongli ravishda o'rgatishi muhim ahamiyatga ega. Bundan tashqari, shakllantirish kerak. Ushbu qoidalar faoliyat yondashuvini tavsiflaydi.

Pedagogik adabiyotlarda o'qitish usullarining bir qancha ta'riflari mavjud. Shunday qilib, ba'zi mualliflar ularni o'qituvchi va talabalar o'rtasidagi birgalikdagi faoliyat usullari sifatida

izohlaydilar, boshqalari o'qitish usullarini bilim, ko'nikma va ko'nikmalarni uzatish va o'zlashtirish usullari sifatida belgilaydilar [14, 28-34-bb.]. Ushbu ta'riflar, odatda, o'qitish usullarining xarakterli xususiyatlarini to'g'ri aks ettiradi. Biroq, agar biz o'quvchilarning bilish faoliyatini boshqarish jarayoni sifatida o'rganishning mohiyatidan kelib chiqadigan bo'lsak, u holda usullarni belgilashga yangi yondashuv ham zarur.

O'quv rejasiga muvofiq o'qitish nafaqat o'quv fanining mazmunini taqdim etishga, balki talabalarni kasbiy faoliyatda bilimlarni qo'llashga o'rgatishga qaratilgan. Har bir dars o'quv materialini tushunish, uni tahlil qilish, taqqoslash, taqqoslash va o'quvchilarning aqliy faoliyatining boshqa ko'rinishlarini talab qiladi. Binobarin, o'qitish metodikasida bu maqsadda bilim hajmlarini ko'rib chiqishning ma'lum bir mantiqiy ketma-ketligi, assotsiatsiyalarning butun tizimi, mulohazalar va dalillar, turli psixik muammolarning echimlari, o'quvchilar tafakkurini faollashtiruvchi va yo'naltiruvchi savollar mavjud [15, 291-293-bb.].

Shu sababli, ta'lim usullari o'qituvchi va talabalarining birgalikdagi o'zaro bog'liq bo'lgan bilish va boshqaruv faoliyatining usullari bo'lib, ular yordamida talabalar bilim, ko'nikma, ko'nikmalarni egallaydilar va zarur kasbiy fazilatlarini shakllantiradilar.

Xulosa va takliflar. Har bir metod o'zaro bog'liq elementlardan iborat bo'lib, ular odatda metodik o'qitish usullari deb ataladi. Bu metodlar o'qituvchining ko'p qirrali faoliyatida o'qitish metodini amalga oshirish vositalari hisoblanadi. Usullar va vositalarning o'zaro bog'liqligiga asoslanib, o'qituvchi faoliyati uning dars o'tish mahoratiga bog'liq. Yengil sanoat sohasi va ishlab chiqarish korxonalarida Mehnat huquqiga oid munosabatlar O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi va Mehnat Kodeksi asosida tashkil etiladi. Xorijiy tajribalarni o'rganish jarayonida O'zbekistonda gender tenglik yo'lga qo'yilganligi, fuqarolarni har tomonlama mehnat faoliyatiga haq to'lash qonun bilan belgilab qo'yilganligini guvohi bo'ldik. Ta'lim tizimiga innovatsion ta'lim texnologiyalarini joriy etishga oid tajribalar va ustuvor an'analar xalqaro tajribalardan kelib chiqqan holda talabalarni ijodiy yondoshuvga o'rgatish, buning uchun o'z ustiga ishlashni yo'lga qo'yishdan iborat. Jumladan, mustaqil ta'limni bajarishda referat yoki slayd tayyorlash emas, O'zbekistonning yengil sanoat sohasidagi tarmoqlarini rivojlantirishga oid loyihalarni ishlab chiqish, buning uchun talabalarni ijodiy ishlashga o'rgatish zarur. Jumladan, hujjatga belgi qo'yish, undan nusxa olish, sanab berish, ta'riflash, mosligini aniqlash, ma'qullash, izohlash, qayd qilish, eslash, tanish, xabar berish, so'rash, qayta so'rash, o'xshashini topish kabi "Bilish" kategoriyasiga tegishli faoliyatlarni android tizimidagi Notepad+, Mental Note, Word, Google, excel, PowerPoint, Polaris Office, SHowMe, Flash cards+ ta'lim ilovalari orqali, tasniflash, kategoriyalash, namoyish qilish, axborot izlash, bog'lash, dalil keltirish, izohlash, qisqartirish, muhokama qilish, yangi jihatini aniqlash, tushuntirish, baho berish, tasdiqlash kabi "Tushunish" kategoriyasiga tegishli faoliyatlarni android tizimidagi Twitter, Google Docs, PhatPad, Categorize App, Story planner, Quickvoice, eBook Magic kabi ta'lim ilovalari orqali, bajarish, boshqarish, taqdim qilish, qo'llash, ijro qilish, xarita tuzish, yig'ish, hisoblash, ajratib olish, tanlash, o'zgartirish, ko'rsatib berish, konstruksiyalash, tatbiq qilish, isbotlash, foydalanish kabi "Amalda qo'llash" kategoriyasiga tegishli faoliyatlarni android tizimidagi Intereview assistant, Ann's Flash Cards, ScrapPad, Keynote, Wolfram Alpha, WunderList kabi ta'lim ilovalari orqali, mavzu bo'yicha video material yaratish, fikrni boshqarish, ijro qilish, yangi shaklda ifodalash, hamkorlik qilish, tezis va maqola yozish, hal qilish, ma'ruza qilish, muzokara olib borish, rejalashtirish kabi "Sintez qilish" kategoriyasiga tegishli faoliyatlarni android tizimidagi iMovie, Flipbook, Do Ink, explain everything, DraWing Pad, Creative Book, Padlet, Story Creator, Audio Boom kabi ta'lim ilovalari orqali tashkil qilish mumkin.

ADABIYOTLAR

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 8 sentyabrda PF-5185-son «O'zbekiston Respublikasida Ma'muriy islohotlar konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida»gi Farmoni <https://lex.uz/docs/3331174>.
2. Mirziyoyev Sh.M. Milliy taraqqiyot yo'limizni qat'iyat bilan davom ettirib, yangi bosqichga ko'taramiz. 1 tom. - Toshkent: O'zbekiston NMIU, 2017, 85-b.
3. Ангеловски К. Учителя и инновации. Книга для учителя / К.Ангеловски. – Москва: Просвещение, 1991. – 159 с.
4. Лямина Г.В. Инновационная деятельность преподавателя как фактор повышения познавательной активности студентов: На примере преподавания математики в среднем специальном учебном заведении. Авторефер.дис... канд.пед.наук. – Москва, 2003. – 31 с.
5. Лаздина Т.И. Технология мотивационного управления инновационной деятельностью учителей // Начальная школа плюс До и После. – 2006. - № 2 – С. 1-5.
6. Развитие профессионализма инженерно-педагогических работников в системе дополнительного профессионально-педагогического образования. Коллективная монография/ Научн.руководитель И.П.Кузьмин, научн.ред. И.П.Смирнов. – Москва: ИРПО, 2001. – 232 с.
7. Сабина Н.Н. Научно-методическое сопровождение педагогов в условиях инновационной деятельности // Проблемы взаимодействия хозяйствующих субъектов реального сектора экономики России.: финансово-экономический социально-политический, правовой и гуманитарный аспект. СПб. 2011. – С. 289-292.
8. Masharipova G.K. “Dinshunoslik” fanini o'qitishning dolzarb muammolari. // Academic Research in Educational sciences. 2022. NUU. Conference 2. - 812-816-pp.
9. Степанов В.М. Инновационная школа: опыт организации единого образовательного пространства. – Иркутск, 2000. – 152 с.
10. O'zbekiston Milliy ensiklopediyasi. 4-tom. O'zbekiston milliy ensiklopediyasi. Zebuniso-Konigil / 4-tom. Bosh tahrir hay'ati a'zolari: M.Aminov va b. – Toshkent: “O'zbekistan milliy ensiklopediyasi” Davlat ilmiy nashriyoti, 2002. – 169-bet.
11. Тарита Л.Г. Методическое сопровождение инновационных процессов в управлении районной образовательной системой. Автореф. дис... канд.пед.наук. – СПб., 2000. – 21 с.
12. Шумпетер Ж. Теория экономического развития. – Москва : Экономика, 1982.- с. 180-182.
13. Давыдов В.В. Проблемы развивающего обучения / В.В.Давыдов. – Москва: Педагогика, 1986. – 240 с.
14. Тихомиров О.К. Стратегия и тактика компьютеризации. Вестник высшей школы, 1988, №3, С.28-34.
15. Mamatmuradov Sh.X., Ergashev M. Mehnat huquqi fanini o'qitishni innovatsion ta'lim texnologiyalari asosida rivojlantirish imkoniyatlari // Respublika miqyosidagi ilmiy – amaliy anjuman to'plami, Toshkent to'qimachilik va yengil sanoat instituti, 2023-yil 17-may. - B.291-293.